

ГРУШЕВСКА Марія Сильвестрівна (08. 11. 1868, с. Підгайчики, нині Зборів. р-ну Терноп. обл. — 19. 09. 1948, Київ) — громадська діячка, перекладачка. Дружина [Михайла](#), мати [Катерини](#) Грушевських. Закін. учител. семінарію у Львові (1887). Вчителювала в школі м-ка Скала (нині смт Скала-Подільська Борщів. р-ну Терноп. обл.). Брала активну участь у роботі НТШ, досягла поміт. успіхів як перекладачка. Від 1899 її переклади українською мовою творів А. Доде, Ф. Коппе, Гі де Мопассана, Е. Золя, Й. Ґете, А. Шніцлера, Г. Ібсена, І. Тургенєва, А. Чехова друкувалися у «Літературно-науковому віснику» та виходили окремими виданнями. В інтерпретації Г. вийшла зб. оповідань А. Чехова «Змора» (1901). Г. належать також мистецтвознавчі дослідження. 1915–16 разом з М. Грушевським перебувала на засланні у рос. містах Симбірськ, Казань, Москва. На-

прикінці 1916 повернулася до Києва. 1917 на Всеукр. нац. конгресі була обрана до УЦР від громад. організацій Києва. Належала до Укр. труд. партії, входила до складу комісії з розроблення проекту статуту автономії України. У квітні 1917 обрана до комітету Укр. нац. театру, який займався створенням першого укр. держ. театру та розробленням репертуару для нього, була його скарбником; входила до складу організац. комісії для заснування Укр. академії мистецтв. 1919 брала участь у жін. з'їзді в м. Кам'янець-Подільськ (нині Хмельн. обл.), була однією із засновниць і заступник голови Нац. ради укр. жінок, створеної для проведення нац.-пропагандист. діяльності в міжнар. жін. колах. Разом з чоловіком емігрувала з України. 1924 повернулася до Києва. Відійшла від політ. та громад. діяльності, цілком присвятила себе родині. Важко пережила смерть чоловіка та репресії проти доньки. Зверталася із листами до *Й. Сталіна* з проханням про допомогу. Чоловік присвятив Г. фундам. працю «Історія України-Руси», подружжю Грушевських *І. Франко* — повість «Перехресні стежки».

Рекомендована література

1. Кучеренко М. До історії львівського періоду життя Михайла Грушевського (за родинним листуванням) // Архіви України. 2004. № 4–6;
2. Дзюбан Р. Львівські адреси Михайла Грушевського // ПУ. 2005. Ч. 1;
3. Кучеренко М., Панькова С., Шевчук Г. Я був їх старший син (рід Михайла Грушевського). К., 2006.

[С. І. Білокінь](#)

Бібліографічний опис:

Грушевська Марія Сильвестрівна / С. І. Білокінь // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-32108>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).